

ΑΡΘΡΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ - EDITORIAL

Η υγιεινή και ασφάλεια, μετρήσιμος στόχος βελτίωσης της απόδοσης και μέτρο επιτυχίας στο νοσοκομείο

Ο όρος υγεία και ασφάλεια στην εργασία αφορά τις συνθήκες και τους παράγοντες που επηρεάζουν την ευεξία όχι μόνο των εργαζομένων αλλά και των προσωρινά απασχολούμενων, του προσωπικού των εργολάβων, των επισκεπτών και οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο χώρο εργασίας.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η Υγιεινή της εργασίας στοχεύει στη διατήρηση της εργασιακής ικανότητας των εργαζομένων, στη βελτίωση της εργασίας και του εργασιακού περιβάλλοντος, ώστε να είναι συμβατό με τους κανόνες υγιεινής και ασφάλειας και στην ανάπτυξη της οργάνωσης και της κουλτούρας της εργασίας στην κατεύθυνση της υγιεινής και ασφάλειας. Επομένως, η Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία προάγει το θετικό κοινωνικό κλίμα και την ομαλή λειτουργία μιας επιχείρησης και μπορεί να αυξήσει και την παραγωγικότητά της.

Σήμερα η εργασιακή υγιεινή και ασφάλεια είναι νομικά θεσμοθετημένη σε όλες τις ανεπτυγμένες χώρες και πρέπει να αποτελεί πρώτιστο μέλημα όλων των οργανισμών, καθώς η οποιαδήποτε επαγγελματική ενασχόληση ανάλογα με τη φύση της και το περιβάλλον στο οποίο πραγματοποιείται μπορεί να ασκήσει βλαβερή επίδραση στην υγεία των εργαζομένων, η οποία εκδηλώνεται είτε ως επαγγελματικό ατύχημα είτε ως επαγγελματικό νόσημα.

Με μέτρα και πολιτικές μπορεί να εξασφαλίζεται το δικαίωμα στην εργασία για όλους τους πολίτες, αλλά ταυτόχρονα να κατοχυρώνεται και το δικαίωμα για ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία.

Βασικοί άξονες

Τρεις είναι οι βασικοί άξονες που συμβάλλουν στην βελτίωση των συνθηκών εργασίας και ως εκ τούτου στην διασφάλιση της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων.

Πρώτος άξονας: Το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο

Είναι η νομοθετική θωράκιση της ασφαλούς και υγιεινής εργασίας σε πλήρη εναρμόνιση με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και με πρόσθετα μέτρα.

Ο θεσμικός **N. 1568/85** υποχρεώνει όλες τις επιχειρήσεις με περισσότερους από 50 εργαζόμενους να εξασφαλίζουν για το προσωπικό τους υπηρεσίες τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας.

Ορίζεται η σύσταση **Επιτροπής Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας** (ΕΥΑΕ) που αποτελείται από εκλεγμένους αντιπροσώπους των εργαζομένων. Είναι συμβουλευτικό όργανο με αρμοδιότητες:

- Στη μελέτη των συνθηκών εργασίας, ώστε να προτείνει μέτρα για τη βελτίωσή τους,
- Στην παρακολούθηση της τήρησης των μέτρων υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας,
- Στην επισήμανση του επαγγελματικού κινδύνου ώστε να προτείνει μέτρα για την αντιμετώπισή του, συμμετέχοντας έτσι στην διαμόρφωση της πολιτικής υγιεινής και ασφάλειας στο χώρο εργασίας.

Στις διατάξεις του ίδιου νόμου καθορίζονται κτιριολογικές απαιτήσεις, σχεδιασμός χώρων, θέσεων εργασίας, έξοδοι κινδύνου, διάδρομοι κυκλοφορίας, μέτρα πρόληψης του κινδύνου από μηχανήματα, εργαλεία, συσκευές.

Συμπεριλαμβάνονται μέτρα προστασίας των εργαζόμενων από φυσικούς, χημικούς και βιολογικούς παράγοντες.

Μετέπειτα νομοθετικές ρυθμίσεις σε εναρμόνιση με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι ακόλουθες:

- Για την απασχόληση και τους όρους εργασίας και ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού σύμφωνα με τη Σύμβαση 149/1977 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας.
- **Νόμος 3528/07**: Κύρωση του κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων ΝΠΔΔ και άλλες διατάξεις.
  - ο Η ισχύουσα Νομοθεσία για τον δημόσιο τομέα.
- **Π.Δ. 16/96** (ΦΕΚ 10/Α/96): Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους εργασίας σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ.
  - ο Χώροι εργασίας που χρησιμοποιούνται για πρώτη φορά
  - ο Χώροι εργασίας που έχουν ήδη χρησιμοποιηθεί
  - ο Πυρανίχνευση – πυρόσβεση
  - ο Εξαερισμός
  - ο Φωτισμός
  - ο Θερμοκρασία χώρων
- **Π.Δ. 17/96** (ΦΕΚ 11/Α/96): Μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ.
  - ο Παροχή υπηρεσιών προστασίας – πρόληψη – τεχνικός ασφαλείας – γιατρός εργασίας.

- **Π.Δ. 95/99** (ΦΕΚ 102/Α/99): Όροι ίδρυσης και λειτουργίας Υπηρεσιών Προστασίας και Πρόληψης.
  - ο Ο εργοδότης μπορεί να αναθέσει καθήκοντα τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας
    - σε αρμόδιους εργαζόμενους στην επιχείρηση
    - σε εξωτερικές υπηρεσίες προστασίας και πρόληψης (ΕΞΥΠΠ), οι οποίες πρέπει να εξασφαλίζουν ορισμένες προϋποθέσεις, ελάχιστο εξοπλισμό και προσωπικό

Όλες οι νομοθετικές ρυθμίσεις καλύπτουν σε σημαντικό βαθμό τα προβλήματα του κόσμου της εργασίας.

Είναι όμως σημαντικό να αναφερθεί ότι:

- Ο κόσμος της εργασίας μεταβάλλεται συνεχώς.
- Οι τεχνικές και επιστημονικές εξελίξεις δημιουργούν νέες διαδικασίες.
- Η εργασία οργανώνεται με νέους τρόπους,
- Νέα υλικά χρησιμοποιούνται.
- Η εφαρμογή νέων τεχνολογιών και νέων μορφών οργάνωσης της εργασίας ενδέχεται να περιορίσει τους παλαιούς κινδύνους αλλά επίσης να δημιουργήσει νέους.
- Για την αντιμετώπιση τόσο των νέων κινδύνων όσο και των ειδικών καταστάσεων χρειάζεται συνεχή βελτίωση της νομοθεσίας, ώστε να καλύπτονται νομοθετικά.

Επί πλέον των εθνικών νόμων και συμφωνιών υπάρχουν επίσης και διεθνείς συμφωνίες, διακηρύξεις και προγράμματα συνθηκών εργασίας:

Αυτά έχουν συνταχθεί από οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών, όπως ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και έχουν υιοθετηθεί από πολλές χώρες.

Ιδιαίτερης σπουδαιότητας και σημασίας είναι οι διεθνείς συμβάσεις και συστάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας που αναφέρονται στις συνθήκες ασφάλειας, υγιεινής, ευεξίας και κοινωνικής πρόνοιας στο χώρο εργασίας όπως το πρόγραμμα ΡΙΑCT του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας το οποίο άρχισε το 1976.

Το Πρόγραμμα αυτό αναγνωρίζει τις ακόλουθες αρχές, ως ουσιαστικές:

- α) Η εργασία πρέπει να λαμβάνει χώρα κάτω από ασφαλείς και υγιεινές συνθήκες.
- β) Οι συνθήκες εργασίας πρέπει να στοχεύουν στο «ευ ζειν» των εργαζομένων και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια.
- γ) η εργασία πρέπει να προσφέρει πραγματικές ευκαιρίες για προσωπική επιτυχία, ικανοποίηση και κοινωνική υπηρεσία.

Δεύτερος άξονας: Ο μηχανισμός ελέγχου – Το σώμα Επιθεωρητών Εργασίας

Το κρίσιμο ζήτημα είναι να μετατρέπονται οι νομοθετικές ρυθμίσεις σε πράξη και να μπαίνουν στην εργασιακή ζωή.

Γι' αυτό ιδρύθηκε και λειτουργεί από την 1η Ιουλίου 1999 το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας. Είναι ένας ελεγκτικός μηχανισμός υψηλών προδιαγραφών για τη τήρηση των όρων στις εργασιακές σχέσεις και την τήρηση κανόνων για την ασφάλεια των εργαζομένων.

Τρίτος άξονας: Η ευθύνη και ο κοινωνικός διάλογος

Για να υλοποιηθεί ο στόχος βελτίωσης των συνθηκών εργασίας έχουν βασικές υποχρεώσεις και ρόλους και τα τρία ενδιαφερόμενα μέλη: **Πολιτεία – Εργοδότες – Εργαζόμενοι**.

Ο βαθμός και η πληρότητα ανταπόκρισης των μερών στις υποχρεώσεις τους μας δίνει τη συνισταμένη της βελτίωσης στα θέματα υγιεινής και ασφάλειας.

Θεμέλιο της προόδου στον τομέα αυτό αποτελεί ο Κοινωνικός Διάλογος:

- Ενημερώνονται και ευαισθητοποιούνται τα ενδιαφερόμενα μέρη με στόχο την πρόληψη των ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών.
- Οδηγεί σε συναίνεση για τα μέτρα και τις προτεραιότητες στα θέματα υγιεινής και ασφάλειας.
- Οδηγεί σε εξεύρεση αποδεκτών και αποτελεσματικών λύσεων για την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (International Labour Organization, ILO, 1999):

- Κάθε χρόνο, συμβαίνουν **160 εκατομμύρια** νέες περιπτώσεις επαγγελματικών νοσημάτων παγκοσμίως.
- Κάθε χρόνο, **1,1 εκατομμύρια** άνθρωποι πεθαίνουν παγκοσμίως από επαγγελματικούς τραυματισμούς και νοσήματα.

Η σύγχρονη επανάσταση στην οργάνωση των υπηρεσιών υγείας προσανατολίζεται στην ποιότητα.

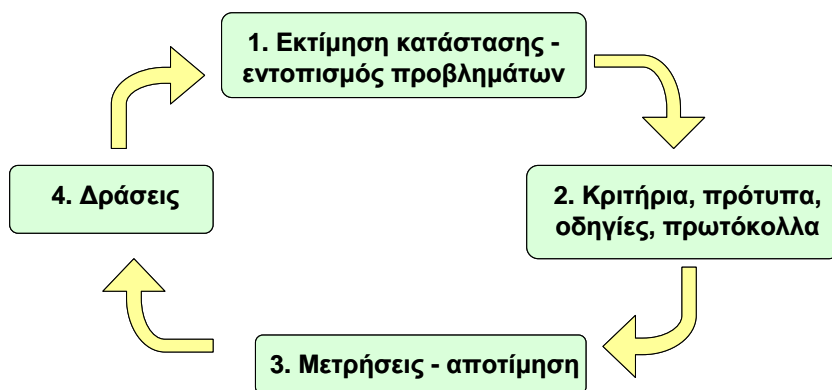
Η ποιότητα στην υγεία ταυτίζεται:

- με την ικανοποίηση των ασθενών
- με την παροχή αναγκαίων αποτελεσματικών υπηρεσιών
- και με τον έλεγχο του κόστους

Για την βελτίωση της ποιότητας μπορούμε να μελετήσουμε τα εξής βασικά στάδια όπως απεικονίζονται στον κύκλο ποιότητας (Σχήμα 1):

1. Εκτίμηση κατάστασης – εντοπισμός προβλημάτων
2. Κριτήρια πρότυπα οδηγίες, πρωτόκολλα
3. Μετρήσεις – αποτίμηση
4. Δράσεις

Σχήμα 1: Κύκλος ποιότητας

- Αρχικά πραγματοποιείται η εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης και ο προσδιορισμός των προβλημάτων
- Στη συνέχεια διαμορφώνονται και επιτελούνται κριτήρια, πρότυπα, οδηγίες και πρωτόκολλα με βάση τα οποία θα επιδιωχθεί η βελτίωση
- Το επόμενο βήμα αφορά τη διενέργεια μετρήσεων για την αποτίμηση του υπάρχοντος επιπέδου συγκρινόμενα με επιλεγμένα κριτήρια, πρότυπα, οδηγίες και πρωτόκολλα που συνοδεύονται με ανάλυση αποτελεσμάτων.
- Τέλος αναλαμβάνουμε δράσεις για βελτίωση σε αντιστοιχία με τα ευρήματα των μετρήσεων.

Τα αποτελέσματα των δράσεων δημιουργούν μια νέα πραγματικότητα που μπορεί να αποτελεί αφετηρία ενός νέου κύκλου ποιότητας και με την δημιουργία ενός Συστήματος Διαχείρισης Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας μπορούμε να έχουμε την μέγιστη απόδοση της διοίκησης και του οργανισμού γενικότερα ελέγχοντας μεταξύ άλλων παραγόντων το άμεσο και έμμεσο κόστος της υγείας του εργατικού δυναμικού.

Το **άμεσο** κόστος αφορά στην φροντίδα υγείας, τις υπηρεσίες αποκατάστασης και την αποζημίωση των εργαζομένων, ενώ το **έμμεσο** κόστος μεταφράζεται σε αναρρωτικές άδειες και αύξηση των απουσιών από τη εργασία, σε μείωση της παραγωγής και χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών καθώς και σε επανεκπαίδευση των εργαζομένων.

Σημαντικό είναι βέβαια και το **Προσωπικό** κόστος, αφού η ζωή των εργαζομένων και της οικογένειάς τους επηρεάζεται σε πολλά επίπεδα.

- Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO) το 1997 οι συνολικές οικονομικές απώλειες από επαγγελματικά νοσήματα και τραυματισμούς ήταν περίπου ίσες με το 4% του παγκόσμιου ακαθάριστου εθνικού προϊόντος.

Τα οφέλη που προκύπτουν για το ανθρώπινο δυναμικό και την επιχείρηση - νοσοκομείο από την εξασφάλιση της εργασιακής υγιεινής και ασφάλειας εκτός από την πρωταρχική και προφανέστατη μείωση τυχόν ατυχημάτων και ζημιών και το κόστος που σώζεται, ενισχύεται η τεχνογνωσία των εργαζομένων σε τεχνικά θέματα, ο επαγγελματισμός των εργαζομένων μέσω υιοθέτησης αντίστοιχης συμπεριφοράς, βελτιώνεται το εργασιακό περιβάλλον.

Έτσι, πέρα από τα θέματα υγείας, η λήψη προληπτικών μέτρων και η βελτίωση των συνθηκών εργασίας αποτελεί **οικονομικά εύλογη επένδυση:**

Μελέτες κόστους - οφέλους, έδειξαν ότι η αρχική επένδυση για την προμήθεια του κατάλληλου βοηθητικού εξοπλισμού και την εκπαίδευση του νοσηλευτικού προσωπικού για την μετακίνηση των ασθενών μπορεί να αποσβεσθεί μέσα σε δύο με τρία έτη μέσω της μείωσης των εξόδων για αποζημίωση των εργαζομένων.

Ειδικότερα στα νοσοκομεία το θέμα της υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας αποκτά μεγάλη σημασία, λόγω των ποικίλων επαγγελματικών κινδύνων που υπάρχουν σ' αυτά και λόγω των πολυάριθμων εργαζομένων. Τα νοσοκομεία αποτελούν εξαιρετικά πολύπλοκους οργανισμούς όπου λαμβάνει χώρα μια ποικιλία δραστηριοτήτων από ένα σημαντικό αριθμό εργαζομένων, οι οποίοι εμφανίζουν εξαιρετικά μεγάλη ανομοιογένεια όσον αφορά τις αρμοδιότητές τους, τις ικανότητές τους, το πεδίο δράσης τους και το επίπεδο των γνώσεών του. Κατά συνέπεια ο υφιστάμενος επαγγελματικός κίνδυνος διαφοροποιείται ανάλογα με το είδος του, τη σοβαρότητά του και τη θέση εργασίας στην οποία εμφανίζεται, γεγονός που καθιστά την πρόληψή του ιδιαίτερα περίπλοκη.

Με την εφαρμογή συστήματος διαχείρισης της υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας που να βασιστεί στο πρότυπο ΕΛΟΤ 1801 μπορεί να επιτευχθεί η μέγιστη αποδοτικότητα.

Αλλά, όποια και αν είναι η βαρύτητα των επιχειρημάτων από οικονομικής πλευράς ή από πλευράς δημόσιας υγείας, η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων αποτελεί πάνω από όλα ηθικό καθήκον της Κοινωνίας.

Είναι προφανές ότι η έννοια κλειδί στην οργάνωση της εργασίας σήμερα πρέπει και οφείλει να είναι ο **ανθρώπινος παράγοντας**. Γνωρίζουμε πλέον τις συνέπειες τόσο για την παραγωγική διαδικασία όσο και για την κοινωνία γενικότερα όταν η ανθρώπινη υπόσταση παραγκωνίζεται κατά τον σχεδιασμό και την οργάνωση της εργασίας. **Μια ανταγωνιστική και ισχυρή οικονομία δεν μπορεί να στηριχθεί σε ένα άρρωστο ανθρώπινο δυναμικό.**

Το «**Πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπος**» του Πρωταγόρα παραμένει όχι μόνο επίκαιρο αλλά και επιτακτική ανάγκη των καιρών μας.

Ραυτοπούλου Ελένη

Διοικητική Διευθύντρια

Κωνσταντοπούλειου Γ.Ν.Ν .Ιωνίας